

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 17/102
Datum: 26.10.2022

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 4. Uredbe br. 02/2021 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjena i dopunjena Uredbom br. 04/2021 i Uredbom br. 03/2022, u skladu sa članom 19. Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 26. oktobra 2022. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se koncept dokument za inspekciju u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužne su da sprovede ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment Spatial Planning and Infrastructure*

**Koncept dokument za inspekciju u oblasti životne sredine, voda,
prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja**

Jun, 2022

Sadržaj

Rezime koncept dokumenta	3
Uvod	4
Poglavlje 1.1. Uvod u definisanju problema.....	5
Poglavlje 1.2. Problem, uzroci i efekti	12
Poglavlje 1.3. Zainteresovane strane	16
Poglavlje 1.4. Sprovođenje acquis-a EU-e	16
Poglavlje 1.5. Poređenje sa drugim zemljama	17
Poglavlje 2: Ciljevi	20
Poglavlje 3: Opcije.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3.1: Opcija bez promene.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja bez zakonskih promena... Bookmark not defined.	Error!
Poglavlje 3.3: Treća opcija – Novi nacrt Zakona.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 4: Identifikovanje i procena budućih uticaja	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanja podataka	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultovanje	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 6: Poređenje opcija.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 6.1: Planovi implementacije za različitim opcijama	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa tri opcije	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 7.1: Odredbe za praćenje i procenu.....	Error! Bookmark not defined.
Dodatak 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	Error! Bookmark not defined.
Dodatak 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja	Error! Bookmark not defined.
Dodatak 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu.....	Error! Bookmark not defined.
Dodatak 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava	Error! Bookmark not defined.

Rezime koncept dokumenta

Opšte informacije	
Naslov	Koncept Dokument za inspekciju u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja
Vodeće Ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, Inspektorat Ministarstva
Kontakt osoba	Elbasan Shala, 038 200 33208
GPRV	B11.1
Strateški prioritet	Ostaje da se formuliše na sastanku

Odluka	
Glavno pitanje	Neefikasan nadzor
Rezime konsultacija	Ispunit će se nakon preliminarnih i javnih konsultacija
Predložena opcija	Novi zakon o inspekciji u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Budžetski uticaji bit će izračunati kasnije
Ekonomski uticaji	Uticaji na troškove preduzeća i ekonomski razvoj uopšte
Društveni uticaji	Uticaji na ljudsko zdravlje
Uticaji životne sredine	Ima očekivanih uticaja na životnu sredinu
Međusektorski uticaji	Uticaji na osnovna prava i indirektni uticaji na druge kategorije
Administrativna opterećenja za preduzeća	Postoje uticaji na administrativna opterećenja preduzeća
Test malih i srednjih/velikih preduzetništva	Test malih i srednjih/velikih preduzetništva nije sproveden

Sledeći koraci	
Kratkoročno	izrada novog Zakona o inspekciji u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja
Srednjoročno	Jačanje kapaciteta Inspektorata Ministarstva i onih lokalnih

Uvod

Slika 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokumenta

Naslov	Koncept Dokument za inspekciju u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanjat
Vodeće Ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, Inspektorat Ministarstva
Kontakt osoba	Elbasan Shala, 038 200 32208
GPRV	B11.1
Strateški prioritet	Program Vlade Republike Kosovo 2021-2025 Odluke Vlade br. 01/56 od god 26.01.2022 za usvajanje Strateškog i Operativnog plana Vlade Republike Kosovo za 2022 godinu;
Radna grupa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elbasan Shala, zamenik Rukovodioca <i>Odseka za životnu sredinu, vodu, prirodu u MŽSPPI/predstavajući Radne grupe</i> 2. Safete Kuçi, <i>Inspektorka, Inspektor za životnu sredinu, MŽSPPI / Zamenik predsedavajućeg Radne grupe</i> 3. Shkëndije Ballata, <i>Inspektorka za izgradnju i planiranje, MŽSPPI</i> 4. Ismet Dervari, <i>Inspektor za životnu sredinu, MŽSPPI</i> 5. Vehbi Spahiu, <i>Inspektor prirode, MŽSPPI</i> 6. Shyqeri Dermaku, <i>OZŽSV</i> 7. Ismail Hetemaj, <i>OZŽSV</i> 8. Ali Sefa, <i>KAZŽS, MŽSPPI</i> 9. Fatmir Azemi, <i>OIPP, MŽSPPI</i> 10. Bekim Brahimaj, <i>Inspektorat za energiju, MŽSPPI</i> 11. Afërdita Avdyli, <i>Inspektorat za energiju, MŽSPPI</i> 12. Hidajete Zhuri, <i>OEIKP, MŽSPPI</i> 13. Florije Kika, <i>Pravno odeljenje, MŽSPPI</i> 14. Lindita Xhemshiti, <i>Odeljenje za budžet, MŽSPPI</i> 15. Fadil Maxhuni, <i>Odeljenje za javno komuniciranje, MŽSPPI</i> 16. Shpresa Sheremeti, <i>Službenica za ravnopravnost polova</i> 17. Adem Berisha, <i>Službenik odgovoran za organizovanje konsultacija sa zainteresovanim stranama</i> 18. Zana Radoniqi, <i>Ministarstvo finansija</i> 19. Adil Bytyqi, <i>Kancelarija premijera</i> 20. Erëza Abrashi, <i>Kancelarija premijera</i> 21. Adonis Tahiri, <i>Asocijacija opština</i> 22. Valbona Gola – Pula, <i>Ustanova Narodnog advokata</i>
Dodatne informacije	/

Poglavlje 1: Definisane probleme

Poglavlje 1.1. Uvod u definisanju problema

Inspekcije su važne procedure za osiguranje sprovođenja zakonodavstva. To su tehnički složeni procesi koji često uključuju značajan broj organa vlasti i preduzetništva, kao i pojedinaca. Ovaj koncept dokument se bavi pitanjem inspekcija u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja. Ove inspekcije u Republici Kosovo, osim oblasti stanovanja, trenutno su regulisane Zakonom o Inspektoratu za životnu sredinu, vodu, prirodu, prostorno planiranje i izgradnju (u daljem tekstu „Važeći zakon o inspekciji“ ili „ Zakon na snazi“).

Ovaj zakon definiše oblik funkcionisanja, regulisanje nadležnosti, odgovornosti i dužnosti inspektora, na centralnom i lokalnom nivou u gore pomenutim oblastima. Na centralnom nivou za nadzor zakona na snazi je Inspektorat Ministarstva, dok na lokalnom nivou su inspektorati opština. Tokom primene ovog zakona u praksi, uočene su nejasnoće i kontradiktornosti kako u procedurama tako i u sadržaju, što će biti objašnjeno u nastavku ovog poglavlja.

Uzimajući ovo u obzir, Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture je svojim planom rada za 2021-2022. godinu predvidelo izradu Koncept dokumenta za zakon Inspektorata u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostorno planiranje, izgradnju i stanovanje (u daljem tekstu Koncept dokument). Svrha Koncept dokumenta je da analizira ove probleme, ispitujući podatke iz sledećih izvora:

- 1) analitički izveštaji – Izveštaj o ex-post proceni navedenog zakona; Izveštaj o funkcionalnom pregledu Inspektorata Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja za mesec decembar 2019. godine i naknadni Izveštaj za mesec decembar 2020. godine;
- 2) dalje istraživanje važećeg zakonodavstva i drugih izveštajnih i političkih dokumenata od strane radne grupe, i
- 3) razgovori sa radnom grupom, sprovediteljima zakona, zainteresovanim stranama i javnošću.

Vredi napomenuti da se ovaj Koncept dokument izrađuje uporedo sa opštim zakonom o inspekcijama, koji ima za cilj da stvori neophodan pravni okvir za sprovođenje reforme inspekcijaskog sistema u Republici Kosovo, kroz racionalizaciju broja inspekcijaskih organa državne uprave, pojašnjenje njihovih odgovarajućih nadležnosti, unapređenje, koordinaciju i objedinjavanje postupaka, kao i zahteva za razvoj inspekcija od strane inspekcijaskih organa u državnoj upravi i opštinskom nivou.

Zakonske odredbe koje se odnose na oblasti iz nadležnosti inspektorata prema važećem zakonu, centralnog ili lokalnog nivoa, definisane su posebnim zakonima koji regulišu ove oblasti, prikazanim na slici 2 u nastavku.

Slika 2: Relevantni zakoni u oblasti koji tretiraju ovaj Koncept dokument

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veza sa politikom ili planski dokument putem interneta ili sa pravnim aktima u Službenom listu	Državna(e) institucija(e) odgovorna(e) za implementaciju	Uloga i dužnosti institucije(a)
Zakon br. 04/L-175 za Inspektorat za životnu sredinu, vodu, prirodu, prostorno planiranje i izgradnju	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8910	Inspektorat Ministarstva za zaštitu životne sredine, prirode, voda, prostorno i urbanističko planiranje i izgradnju Opštinski inspektorat zaštite životne sredine i izgradnje	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor iz delokruga lokalnog nivoa.
Zakon br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2631	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor iz delokruga lokalnog nivoa.
Zakon br. 03/L-160 za zaštitu vazduha od zagađivanja	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2669	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor iz delokruga lokalnog nivoa.
Zakon br. 04/L-060 za otpad	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2829	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor iz delokruga lokalnog nivoa.
Zakon br. 03/L-214 za procenu uticaja na životnu sredinu	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2708	Inspektorat Ministarstva	Nadzor iz delokruga Ministarstva.

Zakon br. 03/1-230 za Stratešku procenu uticaja na životnu sredinu	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2711	Inspektorat Ministarstva	Nadzor iz delokruga lokalnog nivoa.
Zakon br.03/1-043 o sprečavanju i integrisanjoj kontroli zagađenja	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2635	Inspektorat Ministarstva	Inspekcija i kontrola usklađenosti.
Zakon br. 03/L-233 za zaštitu prirode	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2716	Inspektorat Ministarstva Opštine	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa
Zakon br. 04/L-110 o izgradnji	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2833	Inspektorat Ministarstva - Opštinski inspektorati	Nadzor za građevine 3. kategorije. Nadzor za građevine 1. i 2. kategorije.
Zakon br. 04/L-174 o prostornom planiranju	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8865	Inspektorat Ministarstva	Nadzor, ali ne postoje određena pravila o tome kako inspektor treba da postupi i koje mere treba da preduzme.
Zakon br. 04/L-134 za stambene zgrade u suvlasništvu	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8859	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa
Zakon br. 03/L-039 za posebna zaštićena područja	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2529	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati Nadzornici prirode u zaštićenim	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa

		područjima.	nivoa
Zakon br. 04/L-066 za Istorijski centar Prizrena	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=2836	Opštinski inspektorat Nadzornici prirode u zaštićenim područjima.	Nadzor u okviru lokalnog nivoa
Ligji Nr. 04/L-062 për Fshatin "Hoçë e Madhe"	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=2835	Opštinski inspektorat Nadzornici prirode u zaštićenim područjima.	Nadzor aktivnosti i razvoja.
Zakon br. 04/L-087 za Nacionalni park "Šara".	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=2866	Inspektorat Ministarstva Direkcija Nacionalnog parka	Nadzor aktivnosti i razvoja. Nadzor iz delokruga Ministarstva.
Zakon br. 04/L-086 za Nacionalni park "Prokletije".	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=2865	Inspektorat Ministarstva Direkcija Nacionalnog parka	Nadzor aktivnosti i razvoja. Nadzor iz delokruga Ministarstva.
Zakon br. 06/L-024 o tretiranju nelegalne gradnje	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=17767	Ministarstvo i Opštine	Nadzor iz delokruga direkcije Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa.
Zakon br. 03/L-164 za finansiranje posebnih stambenih programa	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.a.spx?ActID=2670	Opštinski inspektorati Opštinski inspektorati	Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu ovog zakona viši Opštinski inspektorat preko ovlašćenih urbanističkih

Zakon br. 04/L-147, o vodama Kosova	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8659	Inspektorat za zaštitu voda, centralni nivo Regionalna uprava za rečni sliv, Ovlašćena vodna inspekcija viši vodni inspekcijski nadzor na nivou opština Inspektorat Ministarstva	inspektora. Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa. Mbičkëqyrja e zbatimit të ligjit në bashkëpunim me Institutin Hidrometeorologjik të Kosovës.
Zakon br. 06/L-035 za hidrometeorološke delatnosti	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18129	Inspektorat Ministarstva	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa.
Zakon br. 02/L-102 o zaštiti od buke	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2586	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Mbičkëqyrja në kuadër të fushëveprimit të Ministrisë.
Zakon br. 04/L-197 za hemikalije	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9370	Inspektorat Ministarstva	Mbičkëqyrja në kuadër të fushëveprimit të Ministrisë.
Zakon br. 03/L-119 o biocidnim proizvodima	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2640	Inspektorat Ministarstva	Ushtrimi i kompetencave vetanake në: planifikimin urban dhe rural; zbatimin e rregulloreve të ndërtimit dhe standardeve për kontrollimin e ndërtimit; mbrojtjen e mjedisit lokal; banimin publik dhe të tjera.
Zakon o lokalnoj samoupravi	https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2530	Opštine	

Nacrt zakona o inspekciji	Shënim: Projektligji nuk është publikuar ende	Razni inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva.
Zakon br. 04/I-139 za Izvršni postupak i njegovu izmenu br. 05/I-118	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2870	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa.
Ligji nr. 05/I-087 për Kundërvajtje	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12839	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa.
Zakon br. 05/I-031 za opšti upravni postupak	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12559	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Nadzor iz delokruga Ministarstva. Nadzor u okviru lokalnog nivoa.
Zakonik br. 04/I-123 o krivičnom postupku	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2861	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Obaveza obaveštavanja nadležnih organa o svakoj povredi koja se kvalifikuje kao krivično delo.
Zakonik br.06/I-074 o krivičnom postupku Republike Kosovo.	https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18413	Inspektorat Ministarstva Opštinski inspektorati	Uređuje postupke za pokretanje krivičnog postupka

<p>Zakon br. 06/I-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18684</p>	<p>Ministarstvo</p>	<p>Sve promene u strukturi Inspektorata moraju se izvršiti u skladu sa ovim zakonom.</p>
--	--	---------------------	--

Pored zakona prikazanih na slici 2, na snazi je i određeni broj podzakonskih akata koji se odnose na ovu oblast.

Važeći zakon definiše Inspektorat Ministarstva kao izvršni organ u okviru Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja (trenutno Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture). Ovu inspekciju, prema Zakonu, čine: Inspektorat za zaštitu životne sredine; Inspektorat zaštite voda, Inspektorat zaštite prirode, Inspektorat za prostorno i urbanističko planiranje kao i Građevinska inspekcija.¹ Dok na lokalnom nivou, Zakon predviđa opštinske inspektorate koje se organizuju u okviru opštinskih direkcija po relevantnim oblastima: Opštinski inspektorati zaštite životne sredine i Opštinski građevinski inspektorati.²

Inspekcije po ovom zakonu su redovne - najavljene, nenajavljene (po pritužbi, incidentu ili nezgodi), vanredne i kontrolne (nakon izdavanja upozorenja). U toku inspeksijskog nadzora, inspektori proveravaju da li subjekti posluju u skladu sa obavezama propisanim zakonima, dozvolama ili rješenjima nadležnog organa.

Inspektorat na centralnom nivou je trenutno organizovan u obliku odeljenja, sa dva odseka prema internom pravilniku Ministarstva. Dva odseka u okviru Odeljenja su:

- 1) Odsek za inspektorat zaštite životne sredine, voda i prirode i
- 2) Odsek za građevinski inspektorat i inspektorat prostornog planiranja.

Inspektorati na lokalnom nivou su organizovani u različitim Direkcijama, neke opštine imaju posebne direkcije za inspektorat, dok su u drugim inspektorati u okviru pojedinih direkcija, odnosno raspoređeni u više direkcija.

Žalbena komisija Ministarstva služi u svojstvu drugostepenog organa u upravnom inspeksijskom postupku, za odluke centralnog inspektorata. Međutim, što se tiče odluka opštinskih inspektorata, u okviru opština, Komisije za razmatranje žalbi funkcionišu kao prvostepeni organi, dok je Pravna služba Ministarstva drugostepeni organ u upravnim postupcima. (član 40. Zakona o inspektoratu)

Poglavlje 1.2. Problemi, uzroci i posledice

Da bi se konkretnije razumeo trenutni problem u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument, razvijeno je i razrađeno sledeće stablo problema.

Slika 3: Stablo problema, prikazuje glavni problem, njegove uzroke i posledice

Efekti	Degradacija i zagađenje životne sredine
	Opasnost po zdravlje i bezbednost
	Veliki broj gradnje bez dozvole
	Stagnacije u ekonomskom i društvenom razvoju
Glavni problem	Neefikasan nadzor
Uzroci	Pravni nedostaci
	Nedostatak kapaciteta

Glavni problem u ovoj oblasti je kategorisan kao neefikasan nadzor aktivnosti u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja.

Ovo se dešava iz određenih razloga. Oni su grupisani na sledeći način: a) pravni nedostaci i b) nedostatak kapaciteta inspektorata.

a) pravni nedostaci

Pravni nedostaci u ovoj oblasti su različiti.

Pravnom okviru nedostaju jasne zakonske odredbe za utvrđivanje nadležnosti između inspektorata na centralnom nivou i inspektorata na lokalnom nivou. Takođe postoji neusaglašenost nadležnosti, prava i obaveza, kao i postupaka inspeksijskog nadzora definisanih posebnim zakonima, u odnosu na važeći zakon.

Što se tiče zakona koji su na snazi, važno je napomenuti da su pored važećeg Zakona o inspektoratu, posebnim zakonima predviđene i odredbe kojima se reguliše nadležnost nadzora i kontrole na centralnom ili lokalnom nivou, postupak, prava i dužnosti inspektora, kao i kontrolisanih lica. Neke od ovih zakonskih odredbi nisu u skladu sa važećim Zakonom o Inspektoratu.

Zatim, prethodni inspeksijski nadzor inspektora lokalnog nivoa sa centralnog nivoa takođe stvara pitanja u vezi sa usklađenošću ovog nadzora sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, koji predviđa nezavisna ovlašćenja opština. Takođe, ograničava se obim važećeg zakona u cilju postizanja odgovarajućeg efekta, jer Inspektoratu na centralnom i lokalnom nivou nedostaje nadležnost stambenog nadzora prema važećem zakonu, a to je definisano samo posebnim zakonima. Zbog toga opštine nemaju stambene inspektore, koji su neophodni za nadzor nad administracijom zajedničkih zgrada, u vezi na primer održavanja liftova, sprečavanja požara i nesreća i drugih pitanja. Ovi problemi, koji su realni za urbana područja kosovskih opština, ostaju nerešeni, jer ostali postojeći inspektori nemaju nadležnost nad njima.

Od donošenja zakona o Inspektoratu, izmenjeno je i dopunjeno nekoliko srodnih zakona, kako posebnih tako i opštih. S tim u vezi, važeći zakonski okvir nije usklađen sa Zakonom o prekršajima, o postupku i kaznenim odredbama, kao ni Zakonom o opštem upravnom

postupku, o postupku upravnog inspekcijskog nadzora koji se mora razvijati u skladu sa tim zakonom i administrativne kazne. Takođe postoji neusaglašenost sa Zakonom o državnim funkcionerima u pogledu dela razrešenja inspektora, a zakon uopšte ne definiše niti pominje kriterijume za izbor inspektora na lokalnom nivou. Odredbe budžeta definisane članom 21. takođe nisu u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama.

Trenutno, Zakonom koji uređuje ovu oblast nisu predviđene odredbe za izvršenje odluke, u skladu sa Zakonom o izvršnom postupku. Osim odredbi o izvršenju, u sadašnjem zakonu nedostaju i relevantne odredbe za oduzimanje u inspekcijskom postupku. Određeni broj odredbi je takođe nejasan ili dvosmislen. U Zakonu koji reguliše ovu oblast nedostaju principi. Definicije takođe treba revidirati.

S tim u vezi, takođe nedostaju odredbe ili proceduralna uputstva za saradnju između inspektorata i drugih organa koji imaju specifičnu ulogu u obezbeđivanju sprovođenja zakonodavstva u oblastima obuhvaćenim ovim konceptom. Ovde je reč o tužilaštvu i policiji, gde su potrebna uputstva da se definiše da li su pojedini prekršaji administrativne, prekršajne ili krivične prirode. Sa opštinskog aspekta, takođe je pokrenut problem nenadležnosti policije da direktno izriče kazne u slučajevima prekršaja, posebno ekoloških..

Što se tiče pravnih nedostataka, takođe je vredno napomenuti da nisu doneti svi podzakonski akti predviđeni važećim Zakonom. Podzakonski akti koji nisu doneti se odnose na: način i postupke oduzimanja (član 43.2); Oblik i sadržina obrasca za obaveznu novčanu kaznu od strane Inspektorata Ministarstva (član 45.2); i Oblik i sadržaj legitimacije opštinskom inspektoratu (član 41.3). Ovi akti nisu izdati jer su bili utvrđeni drugim posebnim zakonima.

Inspekcije se, kao što je već pomenuto, vrše i na osnovu pritužbi stranaka. Međutim, inspektorati nemaju objektivni metod da utvrde važnost i zatim daju prioritet ovim pritužbama. Dakle, ne postoje pravni kriterijumi za određivanje objektivnog metoda za razlikovanje veoma važnih i manje važnih žalbi i da se sve žalbe nalaze na listi gde se može videti status svake žalbe (provereno, u razmatranju).

a) nedostatak kapaciteta

Inspektorati imaju ograničene kapacitete. Pre svega, treba napomenuti da je generalno mali broj inspektora u odnosu na njihove nadležnosti i radne obaveze. Inspektoratima nedostaju usluge pravne, administrativne i logističke podrške. Inspektori takođe nemaju specifično znanje i kapacitete za određene oblasti. Neke opštine nemaju ekološke inspekcije. Nemaju čak ni inspektore za zaštitu voda (koje bi po Zakonu o vodama trebalo da imaju). Takođe, nemaju ni stambenog inspektora, a u nekim opštinama nemaju ni inspektora za planiranje. Zabrinjavajuća je i činjenica da u pojedinim opštinama ekološki inspektori obavljaju i druge poslove. U mnogim opštinama jedan inspektor vrši inspekcijske nadzore u različitim oblastima, što otežava efikasnost rada. Generalno, imenovanja i ovlašćenja inspektora na lokalnom nivou imaju velike razlike. Delimično se koristi međuopštinska saradnja predviđena posebnim zakonom.

Inspektoratima takođe nedostaje efikasan sistem registra dokumenata. Postoje poteškoće u pripremi predmeta za sud i ne postoji sistem upozorenja za inspekcijski i kontrolni nadzor (kada istekne rok važenja upravnog akta). Štaviše, inspektori nisu čak ni povezani sa drugim državnim bazama podataka (npr. onima civilnog statusa, agencija za registraciju preduzeća). Zapisnik se sastavlja na klasičan način (rukopisno). Što se tiče merenja emisija, takođe je vredno napomenuti da veoma ograničen broj instalacija prati emisije iz svojih izvora emisije, a Hidrometeorološki zavod Kosova takođe ima ograničene kapacitete u ovom pogledu. Nedostaju akreditovane laboratorije i mobilne laboratorije.

Efekti

a) Degradacija i zagađenje životne sredine

Ako nema efikasnog nadzora nad aktivnostima u životnoj sredini onda imamo za posledicu degradaciju i zagađivanje životne sredine. Ovo je trenutni izazov sa kojim se Kosovo suočava. Ovo se posebno izražava sa:

- loš kvalitet vazduha;
- upravljanje otpadom (gde većina otpada završava na deponijama kojima se ne upravlja pravilno, ili na divljim deponijama);
- zagađenje voda (od neprečišćenih otpadnih voda od njihovog ispuštanja);
- zagađenje i loše održavanje prirode (uključujući krčenje šuma i bespravnu seču), i
- industrijski i hemijski udesi (opasni rudarski otpad, industrijska ispuštanja u reke i industrijske deponije i dalje predstavljaju ozbiljne pretnje po zemljište i vodu).

b) Rizik po zdravlje i bezbednost

Neefikasan nadzor utiče na zdravlje i bezbednost, čista životna sredina je od fundamentalnog značaja za zdravlje i dobrobit ljudi i ekosistema uopšte. Faktori kao što su zagađenje vazduha, buka, opasne hemikalije i drugi negativno utiču na zdravlje kroz bolesti koje uzrokuju smrtnost i izumiranje živih bića. Opasnosti po životnu sredinu kod ljudi posebno povećavaju rizik od raka, bolesti srca, respiratornih bolesti, mentalnih poremećaja i drugih bolesti.³ Loše izgrađena infrastruktura, ili njeno loše održavanje, dodatno podriva bezbednost i povećava broj nesreća.

c) Ekonomski i društveni razvoj

Ekonomski i društveni razvoj otežan je neefikasnim nadzorom. Oni su usko povezani sa životnom sredinom, jer je životna sredina centralna za rast ekonomske aktivnosti, obezbeđujući resurse potrebne za proizvodnju i pružanje dobara i usluga i apsorbujući neželjene nusproizvode koji ga zagađuju.

Poglavlje 1.3. Zainteresovane strane

Slika ispod navodi identifikovane zainteresovane strane. Takođe pokazuje da li na njih utiču uzroci, posledice ili oboje. Poglavlje 5 pruža informacije o tome kako su ove zainteresovane strane konsultovane.

Slika 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Emri i palës së interesuar	Shkaku-qet dhe/ose efekti (efektet) me të cilat është e lidhur pala	Mënyra me të cilën pala është e lidhur me këtë shkak (shkaqe) apo efektin (efektet)
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, nadležna odeljenja	Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta.	Ministarstvo planira da adresira ovo.
Inspektorati Ministarstva	Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta	Inspektorat planira da adresira ovo.
Opštinski inspektorati	Pravni nedostaci i nedostatak kapaciteta.	Inspektorati planiraju da adresira ovo.
Agencija za zaštitu životne sredine Kosova	Degradacija i zagađenje životne sredine	Agencija je direktno pogođena.
Agencija za ravnopravnost polova	U vezi sa polnim efektima	Analiziranje polnih pitanja
Organizacije civilnog društva u oblasti životne sredine	Degradacija i zagađenje životne sredine	OCD treba da imaju aktivnu i nadzornu ulogu u ovom pogledu.
Biznisi	Degradacija i zagađenje životne sredine Ekonomski i društveni razvoj.	Poslovi trpe posledice.
Građani	Degradacija i zagađenje životne sredine Opasnost po zdravlje i bezbednost. Ekonomski i društveni razvoj..	Građani snose posledice.

Poglavlje 1.4. Sprovođenje acquis-a EU-e

Kriterijumi za inspekciju u oblasti životne sredine definisani su u Preporukama Evropskog parlamenta i Saveta o „Minimalnim kriterijumima za inspekciju životne sredine u državama članicama“.

Ovo je jedini akt iz pravnih tekovina EU koji direktno predviđa ove standarde. Njegova svrha je da uspostavi minimalne kriterijume za inspekcije životne sredine u državama članicama EU. Ove preporuke sadrže kriterijume za planiranje, sprovođenje, praćenje i izveštavanje o

inspekcijama životne sredine. Budući da su „meki“ zakon, ove preporuke nemaju obavezujući karakter, ali ipak Vlada Kosova, koja ima za cilj članstvo Kosova u EU, kroz primenu SSP-a, razmatra sprovođenje ovih preporuka.

Zakon na snazi⁴ predviđa da Inspektorat za zaštitu životne sredine obavlja svoje dužnosti i odgovornosti u zaštiti životne sredine, usklađujući svoju delatnost sa Preporukama Evropskog parlamenta i Saveta o „Minimalnim kriterijumima za inspekciju životne sredine u državama članicama“. Iako je zakonski zahtev da se aktivnosti inspektorata usklade sa ovim Preporukama, kao i uzima u obzir i činjenicu da inspektorati u svom radu uvažavaju ove preporuke, postoji potreba da se one još konkretnije transponuju u lokalno zakonodavstvo i njihova primena takođe bi trebalo da bude efikasnija.

Poglavlje 1.5. Poređenje sa drugim zemljama'

Za potrebe ovog Koncept dokumenta i pregleda mogućih opcija za adresiranje glavnog problema, analizirani su sistemi tri zemlje: Albanije, Hrvatske i Slovenije. Vredi napomenuti da je Inspektorat Ministarstva, uz podršku GIZ-a, poslednjih godina imao koristi od stručne podrške i razmene znanja sa stručnim kolegama iz Albanije i Slovenije.

a) Albanija

U Republici Albaniji, Državni inspektorat za životnu sredinu, šume, vode i turizam je centralna javna institucija u okviru Ministarstva životne sredine, koja vrši svoju nadležnost na celoj teritoriji Republike Albanije preko svoje centralne kancelarije i svojih regionalnih filijala (okr.).

Zakon o zaštiti životne sredine Albanije⁵ definiše dužnosti i funkcije ovog inspektorata. Odluka br. 103 Saveta ministara, od 4. februara 2015. godine, o njegovom stvaranju, organizaciji i radu, definisana je institucionalna zavisnost, pravila organizacije i rada, inspeksijske funkcije, kao i broj i mesna nadležnost filijala.

Državna inspekcija za zaštitu životne sredine ima sledeće funkcije:

- obezbeđuje državnu kontrolu zaštite životne sredine kako se predviđa u važećem zakonodavstvu;
- obezbeđuje ispunjenost uslova odgovarajuće ekološke dozvole;
- priprema godišnje programe inspeksijskog nadzora i obezbeđuje njihovo sprovođenje;
- obezbeđuje informisanje javnosti o pitanjima životne sredine;
- obezbeđuje informisanje javnosti o procesu donošenja odluka o pitanjima životne sredine;
- obezbeđuje sprovođenje principa ekološke odgovornosti;
- vrši kontrolu realizacije poslova u vezi sa istraživanjem zagađenih ili potencijalno zagađenih područja, kao i zadataka i programa sanacije zagađenog područja.
- svaku drugu funkciju definisanu drugim posebnim zakonima u vezi sa zaštitom životne sredine.

Inspekcija za sprovođenje Zakona o zaštiti životne sredine, u pogledu stavljanja u promet proizvoda, sirovina, hemijskih supstanci i ambalaže hemikalija, kao i obeležavanja proizvoda i informacija sadržanih u ambalaži, u vezi sa uticajem na životne sredine, sprovode nadležne inspeksijske strukture, u skladu sa posebnim propisima.

Njena podela i organizacija rada, status njenih radnika i odnosi sa drugim institucijama definisani su Zakonom o inspekciji u Republici Albaniji. Zakon o inspeksijskom nadzoru definiše opšta načela inspekcije i organizacije javnih ustanova koje imaju inspeksijske funkcije, status inspektora, pravila inspeksijskog nadzora, upravni postupak i formiranje i funkcije Centralnog inspektorata.

Ministarstvo životne sredine podržava efikasno funkcionisanje Državnog inspektorata za životnu sredinu, šume, vode i turizam, ali nije uključeno u funkcionisanje inspeksijskih aktivnosti. Uz podršku Centralnog inspektorata, ministarstvo definiše: godišnje i srednjoročne strateške ciljeve za državni inspektorat; i specifične pokazatelje za efektivnost i kvalitet inspeksijskog rada.

Što se tiče teritorijalno-kontrolnog dela i primene zakonitosti i tehničkih standarda u oblasti uređenja i razvoj teritorije, to sprovode: Inspektorat za zaštitu teritorije nadležne lokalne jedinice i Nacionalna inspekcija za zaštitu teritorije.

Vredi napomenuti da je inspeksijski sistem u Albaniji potpuno digitalizovan i radi preko centralnog *onlajn* sistema.

b) Hrvatska⁶

U Republici Hrvatskoj funkcionišu različiti sektori inspekcije. Relevantnije za ovaj koncept dokument su: Sektor građevinske inspekcije i Sektor inspekcije zaštite životne sredine. Pored ovih sektora, rade i regionalne inspeksijske službe. Ovi inspektorati takođe imaju administrativnu i pravnu podršku.

Građevinska inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem zakonodavstva o građevinarstvu, dok je za zaštitu životne sredine nadležan nadzor nad sprovođenjem propisa koji se odnose na: industrijsko zagađenje, uticaj na životnu sredinu, upravljanje otpadom, zaštitu vazduha, sprovođenje kvalitativnih i tehničkih standarda zaštite životne sredine, sprovođenje mera zaštite životne sredine, sprovođenje ekoloških saglasnosti, ekoloških dozvola ili drugih akata kojima se utvrđuju uslovi za rad postrojenja.⁷

Vredi napomenuti da hrvatski Zakon o zaštiti životne sredine, što se tiče inspeksijskog dela, definiše:⁸

- nadležnosti inspektora zaštite životne sredine;
- uslove za imenovanje za rukovodioca, glavnog inspektora, višeg ili jedinog inspektora;
- sadržaj godišnjeg plana i programa inspeksijskih nadzora;

- oblast inspekcijskog nadzora;
- dužnosti inspektora;
- prava inspektora;
- mere inspekcije;
- odredbe za izvršenje odluka;
- žalbeni postupak;
- inspekcijske radnje po pritužbi;
- godišnji izveštaji o radu;
- transparentnost i objavljivanje aktivnosti, i
- kaznene odredbe u slučajevima kada se ne primenjuju odredbe ovog zakona, odnosno ometa rad ili se ne preduzimaju radnje na osnovu rešenja inspektora.

c) Slovenija

U Republici Sloveniji u okviru Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja deluje Inspektorat za životnu sredinu i prostorno planiranje. Njihov glavni zadatak je kontrola poštovanja važećeg zakonodavstva u oblasti životne sredine i prostornog planiranja. Inspektorat obavlja i stručne i administrativne poslove u oblasti prekograničnog transporta otpada.

Inspektorat ima tri organizacione jedinice: 1) Jedinicu za inspekciju životne sredine i prirode; 2) Jedinicu za inspekciju građevinarstva, prostorno planiranje i stanovanje i 3) Zajednička jedinica za pravne usluge.

Inspektorat svoja ovlašćenja ostvaruje kroz redovne i vanredne kontrole, ponovne inspekcije, prekršajne postupke i izvršenje odluka. Inspektorat takođe sprovodi i ciljne kontrolne radnje. Koordinacija sa drugim inspekcijama je takođe važna u Sloveniji, jer Inspektorat učestvuje u zajedničkim aktivnostima sa drugim inspekcijama, koje organizuje Inspekcijski savet ili kroz regionalnu koordinaciju.

Svaka žalba fizičkih i pravnih lica se rešava na osnovu kriterijuma definisanih važećim zakonima. Ovi kriterijumi koji određuju prioritet njihovog tretmana su: ugrožavanje zdravlja i života ljudi, javna bezbednost ili vrednost imovine.

Na sajtu Inspektorata Slovenije objavljuju se dokumenti kao što su godišnji planovi, strateški dokumenti, kriterijumi za određivanje prioriteta inspekcija, izveštaji o radu i posebni izveštaji za pojedine oblasti, kao i drugi dokumenti.

Dodatne činjenice o slovenačkom sistemu inspekcija navedene su u Izveštajima o funkcionalnom pregledu koje su pripremili slovenački stručnjaci i pomenuti u uvodu ovog Koncept dokumenta.

Poglavlje 2: Ciljevi

Na slici 5 ispod su navedeni strateški, specifični i ciljevi politike, prema ovom Koncept dokumentu.

Slika 5: Relevantni ciljevi Vlade

Ciljevi/Svrha politike	Naziv relevantnog planskog dokumenta (izvor)
Strateški cilj-	Odlukom Vlade br. 01/56 od 26.01.2022 za usvajanje Strateškog i Operativnog plana Vlade Republike Kosovo za 2022 godinu; Program Vlade Republike Kosovo 2021-2025
Specifični cilj – Do kraja 2024. godine dolazi do smanjenja vrednosti elemenata koji negativno utiču na životnu sredinu za 10% i povećanja broja formalizovanih operatera.	Prema ovom Koncept dokumentu
Svrha politike – Jačanje inspektorata	Prema ovom Koncept dokumentu

Poglavlje 3: Opcije

Radna grupa za izradu ovog koncept dokumenta razmatrala je tri opcije u cilju Dastizanja ciljeva definisanih u Daglavlju 2. Prva opcija je status kuo opcija, odnosno opcija bez promene. Druga opcija je opcija za Daboljšanje implementacije i izvršenja zakonskog okvira koji je na snazi. Treća opcija je novi Daseban zakon za inspekcijske Daslove u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja.

Poglavlje 3.1: Opcija bez promene

Prva opcija koju je radna grupa razmotrila je opcija bez promene. Ovom opci Nem, pravni okvir za ovu oblast bi ostao na snazi, a organizacija inspektorata ostala bi ista. Radna grupa je, nakon razmatranja i analize ove opcije, ocenila da je kroz nju veoma velika verovatnoća da će isti problemi sa kojima se do sada susreće i dalje Dastojati.

Poglavlje 3.2: Mogućnost poboljšanja implementacije i izvršenja bez zakonskih izmena

Druga opcija koja se razmatra je opcija za poboljšanje implementacije i sprovođenja. Ova opcija je razmatrana u smislu da se zakonski okvir ne menja, jer se očekuje usvajanje Opšteg zakona o inspekcijskom nadzoru u bliskoj budućnosti (sada je usvojen). Opcija predviđa izdavanje operativnih uputstava za unapređenje rada inspektora na oba nivoa, u odnosu na njihove Datrebe da se izbjegnu uočeni praktični problemi. Ova opcija takođe predviđa Davećanje broja inspektora u Inspektoratu na centralnom nivou i kontinuiranu obuku inspektora uopšte.

Poglavlje 3.3: Treća opcija – Nacrt novog zakona

Kao što je gore pomenuto, sada je na snazi opšti zakon o inspekcijama. Zakonom o inspekcijama predviđena je jedna od centralnih inspekcija, takođe inspekcija u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja, što je takođe predviđeno da bude regulisano posebnim zakonom. S tim u vezi, treća opcija ispituje mogućnost da se, pored Zakona o inspekcijskom nadzoru, izradi i usvoji po seban Zakon o inspekcijskom nadzoru u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja.

Ovo se radi u cilju regulisanja posebnih pitanja za ove vrste inspekcijskog nadzora, koja su u skladu sa principima i opštom procedurom predviđenim navedenim Nacrtom zakona. Odredbama novog zakona takođe se ne smanjuje stepen zaštite prava i pravnih interesa subjekata inspekcije definisanih opštim zakonom o inspekciji.

Novi zakon će sadržati i upućivanje na sprovođenje opštih odredbi Nacrta zakona o inspekcijskom nadzoru, za različita pitanja kao što su vrste inspekcijskog nadzora, kontrolne liste, kategorizacija inspektora, inspekcijski postupak i drugo.

Novi zakon će imati preporuku EU br. 2001/331/EC, koji će preneti u potpunosti. Sadržaj novog zakona biće sledeći:

Inspektorati i oblasti inspekcije

Novi zakon će predvideti Centralni inspektorat i lokalne inspekcije. Centralni inspektorat će služiti kao Izvršna agencija podređena ministru životne sredine, pri čemu će se njena organizacija utvrditi propisima koje odobrava premijer, u skladu sa Zakonom o organizaciji državne uprave. pored profesionalnih terenskih inspektora, centralni inspektorat će imati i usluge pravne, administrativne i logističke podrške, u skladu sa zakonskim uslovima. Zakonom će biti predviđeni i opštinski inspektorati. Zakon će napraviti jasnu podelu nadležnosti centralnog i lokalnog inspektorata i definisati delokrug svake inspekcije. Inspektorat na lokalnom nivou (razgovarano sa MLS, Udruženjem i opštinama).

I u okviru inspektorata, novi Zakon će definisati kriterijume za glavnog odgovornog inspektora, u slučaju da je određeni predmet u nadležnosti dva ili više inspektora.

Druge posebne procesne odredbe

Novim zakonom biće predviđeni posebni postupci za inspeksijski nadzor posebne prirode, gde je to potrebno, u suprotnom će se upućivati na sprovođenje opšteg inspeksijskog postupka, definisanog Nacrtom zakona o inspeksijskom nadzoru. Novim zakonom biće predviđeno i izdavanje uputstava za potrebe centralnog i lokalnog inspektorata, za sprovođenje inspeksijskog nadzora u oblastima definisanim Zakonom. Oni će biti u obliku standardnih operativnih procedura.

Plan i program inspekcija i postupanja po žalbama

Ovim zakonom će se utvrditi i postupak, objektivni kriterijumi za pripremu i sadržaj plana i programa inspeksijskog nadzora u oblastima koje se obrađuju. Rizik koji aktivnost može imati po životnu sredinu takođe će se uzeti kao kriterijum za izradu plana inspekcije. Kriterijumi će biti sastavljeni u skladu sa najboljim i odgovarajućim standardima priznatim u ovoj oblasti. Ovi dokumenti će biti objavljeni u skladu sa zakonom. Takođe, biće obezbeđene odredbe o kriterijumima za razmatranje i određivanje prioriteta žalbi. Definicije će takođe razjasniti značenje pritužbi.

Sankcije

Inspekcije će biti definisane Zakonom kao organi isključive nadležnosti za razvoj prekršajnog postupka, protiv utvrđenih prekršaja, u skladu sa članom 56. Zakona o prekršajima. Zakonom će biti definisane i upravne kazne za upravne prekršaje prema Zakonu o opštem upravnom postupku, koje će u tom smislu imati i ovlašćenje „oduzimanja“ ili „oduzimanja stvari“, kako je definisano navedenim zakonom i preduzimanja mera hitno, kako je definisano opštim zakonom za inspekcije

Novčane kazne će takođe biti deo zakona za slučajeve kada su zakonski zahtevi inspektora opstruisani ili se ne sprovode. Novim zakonom biće uređen način deponovanja i čuvanja ovih predmeta. Predviđeno je i naređivanje drugih konkretnih mera koje se Daklapaju sa oblastima koje reguliše novi Zakon.

postupanje sa administrativnim i prekršajnim kaznama koje izriču inspektori, posebno za kazne koje nisu plaćene, trebalo bi da bude regulisano izvršnim zakonom.

Novim Zakonom policija će imati i ovlašćenja da izriče određene novčane kazne, u slučajevima kada direktno naiđe na izvršenje određenih prekršaja. Obim i vrsta ovih kazni biće utvrđeni primarnim zakonom. Novi zakon će takođe obezbediti opšte aspekte saradnje sa drugim organima i dati smernice za proceduralne korake koji se moraju poštovati da bi ova saradnja bila efikasna.

Izvršenje odluka

Dalje, Zakon će sadržati odredbe za izvršenje odluka Inspektorata, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom na snazi. Njime će se Dasebno predvideti izvršenje finansijskih obaveza, kao i izvršenje nefinansijskih obaveza preko trećih lica ili putem novčanih kazni.

Objavljivanje aktivnosti

Dared obaveze godišnjeg izveštavanja Kancelarije generalnog inspektora, Zakonom će biti predviđena i obaveza inspektorata da o izvršenim inspekcijskim nadzorima obaveštava javnost putem internet stranice, svaka tri meseca. Tromesečni izveštaji će sadržati određene Datatke u skladu sa Zakonom, kao što su ime kontrolisanih lica, mesto, datum, saradnja sa inspektoratima ili drugim organima, konstatovano stanje, preduzete inspekcijske mere i stanje sa izvršenjem preduzetim merama.

Ukidanje

Novi Zakon staviće van snage dosadašnji Zakon o inspektoratu. Takođe, ovim zakonom stavljaju se van snage odredbe posebnih zakona koje uređuju inspekcijski deo, a koje nisu u skladu sa novim Zakonom o inspekcijskom nadzoru u ovoj oblasti, kao i novim opštim zakonom o inspekcijskom nadzoru.

Nastavna pitanja novog zakona

Novi zakonski okvir pratiće i druge dodatne aktivnosti u pravcu jačanja kapaciteta inspektorata, kao što su zapošljavanje dodatnih inspektora u Inspektoratu Ministarstva i u opštinskim inspektoratima, izgradnja kapaciteta uopšte, na oba nivoa kroz obuku. Takođe, vredi na pomenuti da su i druge aktivnosti koje doprinose jačanju inspektorata, poput digitalizacije, predviđene Opštim zakonom o inspekciji.

Poglavlje 4: Identifikovanje i procena budućih uticaja

Slika 6: Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
Ekonomski uticaji	Sve tri opcije će imati ekonomski uticaj, uglavnom na troškove preduzeća i ekonomski razvoj uopšte
Društveni uticaji	Sve tri opcije će imati društveni uticaj, uglavnom na zdravlje ljudi
Uticaji na životnu sredinu	Sve tri opcije će imati uticaj na životnu sredinu
Uticaji na osnovna prava	Sve tri opcije imaju uticaj na osnovna prava, uglavnom na ljudsko dostojanstvo, pravo na život i pravo na dobro upravljanje.
Rodni uticaj	postoje indirektni uticaji
Uticaji socijalne jednakosti	postoje indirektni uticaji
Uticaj na omladinu	postoje indirektni uticaji
Uticaji na administrativno opterećenje	Dpostoje uticaji na administrativno opterećenje
Uticaj UŽS	Uticaji na MŽS se razmatraju u okviru ekonomskih uticaja

Procena uticaja tri opcije razmatrane u poglavlju 3 urađena je uglavnom u kvalitativnom aspektu jer je procena u kvantitativnom aspektu bila teža, zbog ograničenih kapaciteta. U ovom pravcu, četiri oblasti u kojima se očekuju glavni uticaji su: ekonomija, društvo, životna sredina i osnovna prava.

Što se tiče ekonomskih uticaja, glavni očekivani uticaji su u smislu troškova preduzeća da obezbede usklađenost sa zakonima na snazi. Obračun troškova sprovođenja zakona na terenu, koje nadziru inspektorati, kao što je navedeno na Slici 2 Dglavlja 1, trebalo bi da se uradi tokom ex-ante ili ex post evaluacija tih zakona, ali se pretpostavlja da će sa Opcija 2, a posebno opcija 3, administrativni troškovi za ova preduzeća će generalno porasti, Dasebno u oblastima u kojima se zakonodavstvo ne primenjuje i Dastoji potreba za dodatnim naporima preduzeća da bi se pridržavala. U onim oblastima, gde je usklađenost veća, trošak će biti isti ili manji. Sa opci Nem 1, generalno gledano, troškovi preduzeća će ostati isti. Stav radne grupe je takođe da će povećanje efektivnosti nadzora, za koje se smatra da će se postići posebno sa Opcija 3, imati pozitivan uticaj na ekonomski razvoj Kosova, a samim tim i na društveni.

Očekivani i direktni društveni uticaji efikasnih i efektivnih inspekcija posebno su povezani sa zdravljem. Dakle, procenjuje se da će Opcija 3 imati najveći uticaj u ovom pogledu, jer se procenjuje da će doći do smanjenja zagađenja vazduha i vode, i manje degradacije životne sredine uopšte. Sa opci Nem 1, nastavili bi se isti problemi neefikasnog nadzora, koji imaju i nastavljaju da proizvode posledice po zdravlje ljudi na Kosovu. Opcija 2 može samo delimično imati pozitivan uticaj na zdravlje.

Očekivani najveći i najvidljiviji uticaji su na životnu sredinu. postoji direktna veza između povećanja efikasnosti i kvaliteta inspekcija sa zaštitom životne sredine. To je zato što će ove

vrste inspekcija, koje se očekuju sa Opcija 3, takođe povećati usklađenost sa zakonima koji su na snazi u ovoj oblasti. Sa opci Nem 1, implementacija zakonodavstva u ovoj oblasti bi ostala delimična, dok bi opcija 2 označila napredak u ovom pravcu, ali sa znatno manjim uticajem od opcije 3.

Konačno, što se tiče osnovnih prava, procenjuje se da opcija 1, koja je nastavak Dastojecog stanja, negativno utiče na dostojanstvo i život ljudi uopšte. Pravo na dobru administraciju takođe nije obezbeđeno trenutnom situacijom Nem, jer su inspekcijske procedure veoma nejasne i Datencijalno kompanije koje imaju veću usklađenost mogu patiti od ove situacije. Pravo na bolju upravu delimično bi se poboljšalo Opcija 2, zbog operativnih uputstava za inspektorate za koje se očekuje da budu usvojeni, ali i dalje identifikovanih pravnih praznina (posebno onih na primarnom nivou zakonodavstva) koje bi razjasnile procedure, se ne obrađuju sa ovom opcijom. Opcija 3, koja predviđa izradu novog zakona, a zatim i druge aktivnosti, imaće najpozitivniji uticaj u pogledu osnovnih prava.

4.1: Izazovi prikupljanja podataka

Radna grupa, kao što je pomenuto u uvodu ovog koncept dokumenta, imala je koristi od prethodnih analiza napravljenih u ovoj oblasti i uglavnom od ex-Dast procene važećeg Zakona o inspektoratu i stručnih izveštaja iz Slovenije, uz Dadršku GIZ-a, koji pružili važne podatke za izradu ovog koncept dokumenta. Međutim, izdvajanje i analiza kvantitativnih podataka je bilo teže, zbog ograničenih kapaciteta, što je takođe rezultiralo opšti Nem analizom nekih elemenata u ovom koncept dokumentu.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Komunikacija i konsultacije su važan deo podizanja kvaliteta analiza u ovom koncept dokumentu. S tim u vezi, radna grupa je planirala konsultativne aktivnosti, navedene na Slici 7 kao sledećim .

Slika 7: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti izvedenih za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj da dobije mišljenja drugih institucija, organa za sprovođenje zakona i javnosti o ovom koncept dokumentu.						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija / obaveštenje	Indikativni rok	Neophodan budžet	Odgovorna osoba
Otvoreni sastanak za sve zainteresovane strane	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak (online)	Putem elektronske pošte i sajta Ministarstva	Jul, 2021		Elbasan Shala, MŽSPPI
Konsultacije kosovskih institucija	Opštine i resorna ministarstva	Pismene konsultacije	Putem e-pošte	Jul, 2021		Elbasan Shala, MŽSPPI
Javne pismene konsultacije	Svi zainteresovani strane	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Putem e-pošte i sajta Minstarstva	Avgust , 2021		Elbasan Shala, MŽSPPI

Poglavlje 6: poređenje opcija

U poglavlju 3 razmatraju se tri moguće opcije u odnosu na ciljeve definisane u poglavlju 2. U ovom poglavlju su predstavljeni planovi implementacije opcija 2 i 3, kao i poređenje tri opcije koje takođe pokušava da opravda

Poglavlje 6.1: Planovi implementacije za različite opcije

Opcija 2 je opcija za poboljšanje implementacije i sprovođenja, bez zakonskih promena. Plan implementacije ove opcije je predstavljen u nastavku.

Slika 8: Plan sprovođenja za opciju 3

Svrha Dalička Strateški cilj	Jačanje inspektorata						Očekivani iznos troškova
	Program Vlade Republike Kosovo 2021-2025 Odlukom Vlade br. 01/56 od god 26.01.2022 za usvajanje Strateškog i Operativnog plana Vlade Republike Kosovo za 2022 godinu;						
Rezultat, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/ odeljenje							
Specifični cilj 1 - Do kraja 2024. godine dolazi do smanjenja vrednosti elementata koji negativno utiču na životnu sredinu za 10% i Davecanja broja formalizovanih operatera	Rezultat 1.2 Output 1.2 Inspektorat rekrutiranje	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje
Rezultat 1.1 Odobrena operativna uputstva	Aktivnost 1.1.1 Izrada operativnih uputstava	x	x				Inspektorat MZSPPI i opštinski inspektorati
	Aktivnost 1.1.2 Usvajanje operativnih uputstava		x				MMPHI / Opština
Rezultat 1.3 Obuka inspektora	Output 1.3 Inspektorat rekrutiranje	x	x				MZSPPI / opština
	Output 1.3 Inspektorat rekrutiranje						Opština

										MŽSPPI /IKAP/Donatori	
		x									
Aktivnost 1.3.1 Opšta obuka za nove inspektore		X	x	x	x	x	x	x	x	MŽSPPI /Donatori / Kancelarija generalnog inspektora	
Aktivnost 1.3.2 Kontinuirana obuka za Inspektorat Ministarstva											
Aktivnost 1.3.2 Kontinuirana obuka za Inspektorat Ministarstva		x	x	x	x	x	x	x	x	MŽSPPI / Udruženje opština / Donatori / Kancelarija generalnog inspektora	

Opcija 3 je opcija za izradu i usvajanje novog Nacrta zakona o inspeksijskom nadzoru u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja, kao i preduzimanje drugih pratećih aktivnosti na jačanju kapaciteta inspekcija. Njegov plan implementacije je predstavljen u nastavku:

Slika 9: Plan sprovođenja za opciju 3

Svrha Djelatnost Strateški cilj	Jačanje inspektorata Program Vlade Republike Kosovo 2021-2025 Odlukom Vlade br. 01/56 od god 26.01.2022 za usvajanje Strateškog i Operativnog plana Vlade Republike Kosovo za 2022 godinu;	Rezultat, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/odeljenje					Očekivani iznos troškova
		Godina 1	Godina 2	Godina	Godina 4	Godina 5	
Rezultat 1.1 Odobren novi ZAVpravni okvir	Aktivnost 1.1.1 Izrada novog Zakona o inspeksijskom nadzoru u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja	x					MŽSPPI
			x				Vlada
Rezultat 1.1 Odobren novi ZAVpravni okvir	Aktivnost 1.1.2 Usvajanje novog zakona		x				MŽSPPI
Rezultat 1.1 Odobren novi ZAVpravni okvir	Aktivnost 1.1.3 Izrada standardnih operativnih procedura	x	x				MŽSPPI
Rezultat 1.1 Odobren novi ZAVpravni okvir	Aktivnost 1.1.4 Odobrenje standardnih operativnih procedura		x				MŽSPPI

	Godina	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje	
Rezultat 1.2 Funkcionalizacija Centralnog inspektorata kao izvršne agencije	Aktivnost 1.2.1 Izrada internog pravilnika Inspektorata		x			MZSPPI	
	Aktivnost 1.2.3 Usvajanje internog pravilnika Inspektorata		x			Premijer	
	Aktivnost 1.2.4 Zašljavanje k dodatnih inspektora za Agenciju i drugo Damocno osoblje			x	x	MZSPPI	
Rezultat 1.4 Obuka inspektora	Aktivnost 1.2.5 Zapošljavanje dodatnih inspektora u opštinama	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje
	aktivnost 1.4.1 Opšta obuka za nove inspektore			x	x	x	Opština
	aktivnost 1.4.2 Kontinuirana obuka za Inspektorat Ministarstva	x	x	x	x	x	MZSPPI / Donatori / Kancelarija generalnog inspektora

		aktivnost 1.4.2 Kontinuirana obuka za Inspektorat Opštinama	x	x	x	x	x	MŽSPPI / IKAP/ Udruženje opština / Donatori / Kancelarija generalnog inspektora	
--	--	--	---	---	---	---	---	--	--

Poglavlje 6.2: Tabela upoređenja sa tri opcije

Za upoređenje tri opcije koje se razmatraju u ovom koncept dokumentu, korišćena je višekriterijumska analiza. U obzir su uzeta tri kriterijuma: 1) trošak implementacije opcija; 2) efikasnost opcija u postizanju ciljeva Koncept dokumenta i 3) efekat opcija na životnu sredinu, ekonomiju i društvo Kosova.

Kao prvi kriterijum – cena, procenjuje se da će opcija 1 imati najnižu cenu, dok će cena opcije 2 i 3 biti približno ista.

Kao drugi kriterijum – ostvarenje ciljeva, procena radne grupe je da vrednost od 10% definisana u konkretnom cilju povećanje broja formalizovanih operatera, može se efikasnije postići Opci jem 3. Opcija 2. Takođe se procenjuje da će ovaj cilj postići, ali teže za definisanu godinu – 2024. Nastavkom postojećeg stanja, odnosno opcije 1, procenjuje se da se konkretni cilj ne može postići.

Kao treći kriterijum – uticaj na životnu sredinu, ekonomiju i društvo Kosova, u Poglavlju 4 Koncept dokumenta dati su kvalitativni argumenti koji pretpostavljaju da će opcija 3 imati najpozitivniji efekat.

Uzimajući u obzir ova tri kriterijuma, radna grupa ocenjuje da je opcija 3 efikasnija i efektivnija, te se preporučuje Vladi na usvajanje.

Slika 10: poređenje opcija

Strestva za poređenje: Višekriterijumska analiza									
	Opcija 1: Bez promene			Opcija 2: Daboljšajte implementaciju i izvršenje			Opcioni 3: Projektligji i ri Opcija 3: Novi nacrtn zakon		
	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
troškov	+			-			-		
Efikasnost u poastizanju ciljeva	--			+			++		
Uticaaj na životnu sredinu, ekonomiju i društvo	--			+			+++		
Procena očekivanog uticaja na budžet									
zaključak	Ne preporučuje se			Ne preporučuje se			Ne preporučuje se		

Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci

Preporučena opcija prema radnoj grupi je Opcija 3, izrada novog Nacrta zakona o inspekciji u oblasti životne sredine, voda, prirode, prostornog planiranja, izgradnje i stanovanja, nakon čega će uslediti preduzimanje drugih aktivnosti na povećanju kapaciteta inspektorata.

Plan implementacije preporučene opcije je prikazan na slici 9, iznad.

Po glavlje 7.1: Odredbe za praćenje i procenu

Specifični cilj ovog Koncept dokumenta je postizanje određenih ciljeva do 2024. godine. U toj godini planirano je da se izvrši ex-post evaluacija novog Zakona, koja će pokazati njegov rezultat u ostvarivanju navedenih ciljeva.

Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj Dagođenih organizacija, kompanija i/ili Dajedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	ne			
Radna mesta ⁹	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		☒			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		☒			
	Da li će to uticati na nivo plaćanja?		☒			
	Da li će to uticati na olakšanje pronalazaženja radnog mesta?		☒			
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup finansijama za poslovanje?		☒			
	Da li će određeni proizvođači napustiti tržište?		☒			
	Da li će određeni proizvođači biti dozvoljeni na tržištu?		☒			
	Da li će biznisi biti prinuđeni da se zatvore?		☒			
	Da li će biti stvoreni novi biznisi?		☒			
Administrativna taksa	Da li će biznisi biti prinuđeni da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	☒		u	u	u
	Da li su obaveze pružanja informacija biznisima pojednostavljene?		☒			
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		☒			
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?		☒			
Transport	Da li će to uticati na način prevoza putnika i/ili robe?		☒			
	Da li će biti razlike u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		☒			

Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?	X		u		u
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije?		X			
	Hoće li se povećati investicije iz dijaspore?		X			
	Hoće li se smanjiti investicije iz dijaspore?		X			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	X		u		u
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		X			
	Da li će porasti cena biznisa proizvoda, poput struje?		X			
Konkurentnost	Da li će se cena poslovnih inputa, poput struje, smanjiti?		X			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti promovisani?	X		u		u
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti sputani?		X			
	Da li su kompanije uglavnom pogođene MSP?		X			
	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih biznisa ili potrošačima?		X			
Uticaj na MSP	Da li će se smanjiti broj roba i usluga dostupnih biunisu ili potrošačima?		X			
	Da li će se cene postojećih dobara i usluga povećati?		X			
	Da li će cene postojećih dobara i usluga pasti?		X			
	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?		X			
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		X			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?	X		I		I
	Može li to uticati na stopu inflacije?		X			

Prilog 2: Obrazac za procenu društvenog uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogodjenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹⁰	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		X			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		X			
	Da li su poslovi pogodeni u određenom poslovnom sektoru?		X			
	Da li će biti uticaja na nivo plaćanja?		X			
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?		X			
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		X			
	Da li su ugrožena radnička prava?		X			
	Da li su standardi za rad u opasnim uslovima predviđeni ili ukinuti?		X			
	Da li će to uticati na to kako se razvija socijalni dijalog između zaposlenih i poslodavaca?		X			
	Da li će to uticati na siromaštvo?	X		u	u	
Socijalna inkluzija	Da li je pogodjen pristup programima socijalne zaštite		X			
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?		X			
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		X			
	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?		X			
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?		X			
Obrazovanje	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?		X			
	Da li će to uticati na stručno obrazovanje?		X			

	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?										
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?										
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?										
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?										
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?										
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?										
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?										
	Da li opcija utiče na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?										
Upravljanje	Da li se svaka osoba tretira jednako?										
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?										
	Da li opcija utiče na način funkcionisanja političkih partija										
Javno zdravlje i bezbednost	Da li će to uticati na civilno društvo?										
	Da li će to uticati na živote ljudi, kao što je očekivani životni vek ili stopa smrtnosti?										
	Da li će to uticati na kvalitet hrane?										
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih materija?										
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?										
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?										
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?										
	Da li će to uticati na način života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?										
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene										

	faktorima, kao što su starost, pol, ograničena sposobnost, društvena grupa ili region)?					
Kriminal i bezbednost	Da li su šanse za hvatanje kriminalaca pogođene?		x			
	Da li postoji uticaj na potencijalnu dobit od zločina?		x			
	Da li to utiče na nivoe korupcije?		x			
	Da li je pogođen kapacitet za sprovođenje zakona?	x		I		u
	Ima li uticaja na prava i bezbednost žrtava zločina?		x			

Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Stabilna klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisije gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	x		I	I	u
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?	x		u	I	u
	Da li će se različiti resursi koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?	x				
	Da li će biti promena cena za ekološki prihvatljive proizvode?		x			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?	x		I	I	u
Kvalitet vazduha	Da li će to uticati na emisiju zagađivača vazduha?	x		I	I	u
Kvalitet vode	Da li opejja utiče na kvalitet slatke vode?	x		I	I	u
	Da li opejja utiče na kvalitet podzemnih voda?	x		I	I	u
	Da li opejja utiče na izvore vode za piće?	x		I	I	u
Kvalitet zemljišta i korišćenje	Da li će to uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađivanjem, upotrebom	x		I	I	u

zemljišta	pesticida ili herbicida)?									I		u
	Da li će to uticati na eroziju tla?	x								U		u
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		x									
Otpad i reciklaža	Da li će se zemljište dobiti (dekontaminacijom, itd.)?	x								U		u
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?	x								I		u
	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?	x								I		u
	Da li će se promeniti načini na koji se otpad tretira?	x								I		u
Korišćenje resursa	Da li će biti uticaja na mogućnosti reciklaže otpada?	x								I		u
	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroelektrane, solarna energija itd.)?	x								U		u
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, uglj., itd.)?	x								U		u
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?	x								I		u
Stepen ekoloških rizika	Da li će to uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?	x								U		u
	Da li je ugrožena zaštita društva od prirodnih katastrofa?	x								I		u
	Da li će to uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?	x								U		u
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će to uticati na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?	x								I		u
	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?	x								I		u
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na broj vrsta u datom području?	x								U		u
Dobrobit životinja	Da li će to uticati na tretman životinja?	x								I		u
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno?	x								I		u
	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?	x								I		u

Prilog 4: Forma procene uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?	x		1	Visoka / niska	u
	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		x			
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?		x			
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?		x			
Sloboda	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?	x		U	u	u
Lični podaci	Da li su prava pojedinca na pristup, obeštećenje i prigovor zaštitovana	x		U	U	u
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?	x				
	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		x			
Azili	Da li će imovinska prava biti pogođena?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			
Imovinska prava	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x				
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti,		x			
Jednak tretman						

	političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?								
	Da li opcija utiče na prava osoba sa ograničenim sposobnostima?	x							
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?	x		U			u		u
Dobro upravljanje	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?	x		U			u		u
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na uvid u spis, itd.)?	x		L			l		u
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?					x			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?	x		I			I		u